

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ СОЮЗІВ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК ХСІУ. Ч. 138. Джерзі Ситі, Н. Дж., понеділок, 15-го червня 1936.

VOL. XLIV. No. 138. Jersey City, N. J., Monday, June 15, 1936. THREE CENTS

НАКС ІМЕНОВАНИЙ НА ЗАСТУПНИКА ПРЕЗИДЕНТА

КЛІВЛЕНД. — Пресового магната з Шікаго, полковника Накса, республіканська конвенція у Клівленді іменувала кандидатом на заступника президента у наступних президентських виборах. На цьому конвенція закінчила свою працю і делегати розішлись, задоволені з єдності конвенції. Крім численних телеграм від різних республіканців на руки Ландона і Накса вплинуло багато бажань також від різних демократичних лідерів, що вказує, що в наступних виборах багато демократів будуть голосувати на Ландона. Та з другого боку не треба виключати, що багато республіканців підуть за Рузвелтом.

ПРЕЗИДЕНТ РУЗВЕЛТ ПРОТИ МОНОПОЛІВ.

ДАЛЯС (Тексас). — У той час як республіканці в атаках на Рузвелта підкреслювали небезпеку, що випливають з монополів, розуміючи під монополіями всі великі безконкуренційні фабрики і трости, президент Рузвелт виголосив промову, в якій теж підкреслював небезпеку монополів.

ДЕМОКРАТИ ПРИГОТОВЛЮЮТЬСЯ ДО КАМПАНІЇ.

ВАШІНГТОН. — В обличчі успіху республіканської конвенції в Клівленді голова національного комітету Демократичної Партії, Джеймс Фарлей, взявся до підготовки зміцнення в нутрі Демократичної Партії й у надходячій конвенції демократів у Філадельфії створити такий самий солідарний фронт, який республіканці створили. Хоч демократи певні, що Рузвелт вийде знову президентом, все-таки їх лідери самі признають, що республіканців не можна легковажити, а треба також добре підготуватися до виборів.

ВІНДА ВІДОРВАЛАСЬ І РАНИЛА 15 ОСІБ.

НЮ ЙОРК. — У хмародері Вурліцера на 42 вулиці, на восьмому поверсі відірвалася з ливів вінда і злетіла вниз. У ній було 15 осіб, у більшості молоді дівчата, учениці секретарської школи. Впавши вниз, вінда відбилася від пружин, уставлених в підлозі піскочила ще раз трохи вгору й знов упала, розбита на кавалки. З лодей ніхто не вбитий на смерть, але є багато тяжко ранених.

ВРЯТУВАЛИСЯ З ГОРІЮЧОГО ЛІТАКА.

ДАЛЯС (Тексас). — Кілька тисяч стіп угорі занявся біля Даясу одномоторовий літак, на якому серед пасажирів був відомий фінансист Джес Джовніс. Вогонь вибух у керівній кабіні і почав душити пільотів Гефлея і Скачера. Та вони не втратили притомності ума й приказавши своїм пасажирам прив'язатися до сидінь, з шаленою скорістю пірнули вниз і зручно осіли на землі. Пасажирів миттю повискакували, але летуни були вже пригломшені полумінню так, що треба було їх витягати. Кілька минут після того, як їх витягнуто, на літаку вибухла експлозія.

НЕСОВІСНІ АДВОКАТИ.

НЮ ЙОРК. — Адвоката Джірома Джекобса з 1450 Бродвей, Нью Йорк, арештувала поліція за вимушування грошей. Він на спілку з одною жінкою і своїм приватним детективом заскаржив Павла Бонвита за \$100,000, а потім витиснув з нього \$600, обіцяючи спинити дальший судовий процес. Та Бонвит, позбавивши факти, віддав справу поліції, яка арештувала адвоката і його спільників.

БАНДИТИ ВБИЛИ СИНА НА ОЧАХ БАТЬКА.

НЮ ЙОРК. — Кілька бандитів напали на ювілейський склеп при вулиці Канал і, зв'язавши власника Гольдфарба і його спільника, почали грабити. В цю хвилину надбіг син Гольдфарба. Побачивши, що діється у склепі, хотів завернути. Але один з бандитів вистрілів два рази і положив його трупом. Після цього грабіжники докінчили свою роботу й враз з дорожочностями втекли.

СПАЛИВСЯ У ВЛАСНОМУ РАДІО-АПАРАТІ.

НЮ ЙОРК. — Граймса Волера, молодого радіо-аматора, що мав свою домашню надавчу станцію, знайшли рано мертвого. Він був замотаний в електричні дроти і на тілі мав багато попечень. Слухавки були в нього на голові, а в руках він стиснено тримав трубку до говорення. Смерть наступила через зірвання електричного току.

КОНФЕРЕНЦІЯ ХРИСТІАНСЬКОЇ МОЛОДІ.

ЛЕЙКСАЙД (Огайо). — Від 23 до 28 цього місяця відбудеться в Лейксайд конференція християнської молоді, в якій сподівається біля 1,800 учасників. Ця конференція буде поділена на різні секції і під проводом 80 відомих релігійних діячів буде застановалятися над різними християнськими справами.

ВИБУХ МІНИ.

В двірській палаті в Библі коло Перемишля знайшли міну, яка експлуодувала і важко ранила стільця Налепу. Підозрівають, що міну підложив попередній власник палати, який хотів тим способом піститися на новім власнику за проганий судовий процес.

КАНАДІЙСЬКІ БАНКИ ЗНИЗИЛИ ПРОЦЕНТ ВІД ОЩАДНОСТЕЙ.

С. Г. Логіч, головний управитель Кенсінгтон Бенк оф Комерс і президент Стіваришення Канадійських Банкірів, з осідком у Торонті, оповістив, що з днем 1-го червня ц. р. канадійські банки будуть платити за здепоновані у тих банках ощадности півтора проценти. Досі банки платили два проценти.

\$4.00 НАГОРОДИ ЗА ВИКРИТТЯ ПОЛІЦІЙНИХ ЗЛОДІВ.

Торонтонський купець узуття, Дж. Бірнс, котрого поліцаї-злочоді обікрали з черевиків на тисячі доларів і котрий стратив коло 4 тисячі дол. на приватні додержання та адвокатів, що довели до назначення королівської комісії, яка перевела слідство, — дістав від поліційної комісії за свої услуги чотири долари нагороди!

ДАРУЄ ЗОЛОТУ МЕДАЛЮ.

Гарі Л. Фелт з Файндлейтер, Саскачеван, повідомив Саскачеванську Лігу Риболовства і Мисливства, що він дарує золоту медалю особі, яка принесе найбільшу скількість воронячих ніг у часі кампанії нищення ворон, що закінчиться 15 жовтня.

РІДКА ЗНАЙДКА.

В українській обласній в Києві знайшли, як повідомляє агенція Де Стефани, збірку легенд п. н. „Іль міракольного дела Мадонна“, видану у Венеції 1480. року. Значить твердять, що це єдиний примірник тієї книжки на світі.

„ДЕПОРТУЮТЬ“ ПРАВОСЛАВНОГО СВЯЩЕНИКА ДО МАНІТОБИ.

Міністер праці і громадського добробуту, Крол, виразився, що він не може нічого вдіяти, щоб спинити акцію запомогового комітету міста Віндзор щодо видалення до Манітоби греко-православного священника, о. Михайла Балаки, котрий старався одержати допомогу від міста. О. Балака прибув до Віндзору з Шех Велей, Ман., обслуговувати місцеву православну парохію. Церковний уряд обіцяв йому \$60 місячної платні, але члени громади в більшості на допомозі, тому не можуть йому той платні дати. За перший місяць дали йому 29 дол., а за дальші нічого. У священника є жінка і 11 дітей. Однак місто відмовилося дати йому допомогу, бо він не має приписаного часу замешкання. Іншого виходу не бачили, як тільки „депортувати“ родину священника назад до Шех Велей, у Манітобі.

ІТАЛІЙЦІ НЕ ДАЛИ ПРАКТИКИ ПОЛЬСЬКИМ СТУДЕНТАМ.

Польська амбасада в Римі звернулася з просьбою до італійського уряду, щоб він дав в Італії практику 11 польським студентам. Та італійський уряд не прихилився до просьби польської амбасади. Італійський міністер пропаганди заявив, що італійці не можуть дати практики студентам тієї держави, яка примінює до Італії санкції.

ВБИЛИ ВАРТІВНИКА.

В Скваряві коло Жовкви пробито ножем вартівника, 25-літнього Степана Канаровича, як він стояв уночі на стійці. Пробитого перевезли до лічниці, де він помер. Убивників арештували.

ПОПИТ НА ЗЕМЛЮ В ЕТІОПІЇ.

Адміністрація італійських колоній дістає тепер тисячі листів від італійських селян у справі набуття землі в Етіопії. В найближчому часі при головнім колоніальнім уряді в Римі буде створений спеціальний відділ для справ поселення італійців в Етіопії. До Етіопії вийде незабаром спеціальна комісія, яка провірить умовини колонізації та виговорить її план. Італійські часописи пишуть, що буде звернена спеціальна увага на те, щоби природні багатства Етіопії були як слід визискані.

ПІДПАЛЮЮТЬ ЛІСИ.

В останніх часах стверджено кілька випадків підпалення основних культур у лісах спілки Броди. Наслідком підпалу згоріло 2 і пів гектара 8-літньої основи культури в лісництві Фільварки. Підложено теж вогонь у лісництві Коношків і лісництві Руда. Вогонь знищив 9 гектарів кільканадцять-літньої культури.

НАГОРОДИ ЗА ДІТИ.

Римський магістрат приймає зголошення подружжя, що мешкають у Римі і хотять дістати нагороди за плодність. Щоби показати перед світом, що економічна блокада зовсім не ослабила приросту населення, італійський уряд рішив роздати шість нагород, далеко більших від дотеперішніх. Подружжя з багатьма дітьми дістануть на власність малі домни на периферіях міста або 5 кімнатні мешкання під умовою, що до 30 літ цього не продадуть, не винаймуть або не обтяжать гіпотекою.

800 ДІТЕЙ ДО АДОПТУВАННЯ.

Провінція Оутеріо має 800 дітей від 5—8 літ до адоптування. Це діти, що виростили в місцях і провінціальних дитячих притулках і є дітьми невинчаних матерей та сироти. Останнього року провінція перевела одно-тижневу кампанію адоптування дітей і 232 з них знайшли нових родичів у домах банкірів, фабрикантів і професіоналів. Але це були немовлята, на які тут є попит. Старших дітей уже трудніше позбутися. Між сиротами, що ждуть на адоптування, є й українські діти.

ПАЧКАРСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ.

На граничній стації Грігорі Гіка Вода (Неполоківці) викрила румунська митна сторожа в потязі, що їхав до Сянтина, пачкарську організацію. Ціла група людей займалася контрабандою валют з Румунії до Польщі. Митна сторожа сконфіскувала у якоїсь Акерманової 1,865 доларів, у Густі Грілі з Черновець 150,000 левів і 1,500 зл. В тому самому потязі знайшли у якоїсь Арамієса, купця з Констанци, кількадесят кг. шовку, який він хотів перепачкувати до Польщі. Всіх арештовано.

ЗА СПРОНЕВІРЕННЯ.

В окружному суді у Львові відбулася розправа проти судового урядовця, Зигм. Бельфа, за спроневерення 8,752 зл. на шкоду спадкової маси на майорів Рильської, власниці дібр Пітричі, пов. Золочів. Як відомо, майора Рильської, що бовів свою жінку, засуджено на довічне в'язницю, а завідателем їх реальності при вул. Охоронюк у Львові встановлено Бельфа. Впродовж одного року Бельф присвоїв собі згадану суму, предкадаючи судові фальшиві рахунки. Бельфа засуджено на 6 місяців в'язниці.

ШПИГУНСЬКИЙ ПРОЦЕС.

У Братиславі відбувся сенсаційний процес проти бушюго малярського майора артилерії, Куноша, під замітом акції, що мала на меті відорвати Словаччину від чехословацької республіки. Розправа була тайна і трвала 16 днів. Куноша признали винуватим, що приготував замах і допустився зради військових тайн, і засудили на 15 літ в'язниці та вигнання з краю після відсидження кари. Крім того засуджено двох інших обвинувачених по 10 літ кари, а кількох по півтора року.

ПОЖЕЖИ.

В Коломиї на передмісті Маріївка згоріло 8 домів і 10 столів. Пожежна сторожа гасила 7 годин, возячи воду аж з міста, бо всі криниці на передмісті є вичерпані. Шкоду обчислюють на 35,000 зл. Вогонь спричинили діти, бавлячись сірниками. — В селі Загір'ю, пов. Рудки, діти, бавлячись сірниками у столів, викликали пожежу, що знищила 28 господарств. Шкоду обчислюють на 16 тисяч зл.

БАРАБОЛЯ ПЕРЕЗИМУВАЛА НЕ НАКРИТА В ЗЕМЛІ.

Л. Г. Гигинс, агент реальностей зі Стоні Плейн, Алберта, викопав 9-го травня у своїх городі бараболі, полишені в осені у грядках, і вони показались цілком добрі до їжі та незмерзалими. Бараболі, хоч крім землі, у яких росли, не були нічим накріті, без огляду на 55-ступневі морози щасливо перезимували, так, що Гигинс думає вжити їх до садження.

КОРОВА МАЄ БЛИЗНЯТА.

Корова ковала Г. Бортена в Боден, Алберта, виродила недавно близнята. Одно телятко було біле як сніг, а друге зовсім чорне.

НАМАГАЮТЬСЯ ЗАТУШУВАТИ ПРОЦЕС ПРОТИ УКРАЇНСЬКИХ РЕВОЛЮЦІОНЕРІВ

ЛЬВІВ. — Польська преса змінила цілковито своє відношення до процесів, у яких судять українських молодих революціонерів і революціонерок. І тому пише про теперішній процес відносно мало. Не приписує йому особливої ваги. І промовчує все те, що являється виразом національних і революційних почувань української молоді. Але про це на приказ польської влади, не вільно теж писати і українській пресі.

Польща старается на всі лади, щоби про цей процес нічого не писали поза границями Польщі.

Підсудних подивляють.

Розправа проти 23 молодих українців і українки не потраєва дуже довго, бо передсідник не дозволяє підсудним говорити про те, чому вони стали революціонерами і ворогами Польщі. Постава підсудних перед судом викликає всюди якнайбільший подив. Як вони поводяться на суді, можна пізнати по таким випадку, про який цензура не дозволила пресі писати, а який стався на самім початку розправи. Коли підсудні були на салі розправ, поліція ввела Бандеру, що то є засуджений на досмертну тюрму за участь у вбивстві міністра Перацького. Як тільки він з'явився на салі, всі підсудні встали з місць, якби на приказ, і піднесли оклик „Слава Україні!“

ТИСЯЧІ ЗЛОЖИЛИ ПОКЛІН ПОЛЯГЛИМ ГЕРОЯМ.

ЛЬВІВ. — Краєва українська преса була переповнена перед Зеленими Святами покликаними пошанувати в це свято поляглих українських борців, як теж подбати, щоб ні одна могила українського борця не запалася в землю, а щоби була прикрашена та під опікою і щоби підсичувала в нас святий вогонь любови до Батьківщини і ненависти до кайданів неволі. Так пише „Новий Час“, пригадуючи слова поета, що „Горе тим, що з батьків могили — не візьмуть сили!“

По Зелених Святах ця сама газета ствердила, що ще ніколи досі не було стільки тисяч народу, що цього року, що прибули у Львові на Личаківський цвинтар, щоб віддати пошану нашим поляглим. А особливу увагу звернула на себе студіюча молодь, що виступила карними рядами. Було заступлене теж і старше громадянство.

СКАНДАЛЬНА „СОЦІЯЛІСТИЧНА“ АКАДЕМІЯ В ПАМ'ЯТЬ І. ФРАНКА.

ЛЬВІВ. — Кореспондент „Нового Часу“ був на „академії“, влаштованій у родиннім селі І. Франка, себто в Нагуевичах, з нагоди 20-літніх роковин смерті поета. Часопис дивується, чому за це загально-національне свято взялася виключно Українська Соціалістично-демократична Партія. На свято прибуло багато наших селян. Поліція їх по дорозі завертала, але вони таки дісталися до Нагуевич. Трибуна для промов була там, де була колись Франкова хата. На тлі червоного прапору висів портрет поета. Між присутніми видніли теж червоні таблиці. Та як увійшли на площу гуртки молоді організованими рядами і співаючи та несучи поперед жовто-блакитний прапор, зчинилася зараз метушня і піднялися голоси „Викинути їх з прапором“ і „Знищити“. Почалася відразу бійка і кількох хлопців сильно ранено. Побідниками вийшли — комуністи, що кричали: „Нех жие наше звиченство“ і „Геть з фашизмом“.

Вина за це, пише кореспондент, спадає на соціалістичний комітет, що позaproшував чужі національності, які зробили з Франкового свята комуністичне торжество, що на нім явно-славно вихваляли рай у Совегах.

НОВІ ПОЛЬСЬКІ ЕПІСКОПСТВА.

ЛЬВІВ. — Польська преса пише вже виразно, що в найближчому часі мусять повстати нові польські єпископства: в Станіславові й Тернополі.

ПУСКАЮТЬ НОВОГО БЛАХМАНА.

МОСКВА (Росія). — Советська преса розписується дуже широко про демократизацію Советів. Пише, що нова конституція признає вже советський парламент, і то з двома палатами, нижчою і вищою, яких дослі будуть вибрані населенням. І релігія дістане теж полекші. Буде вже дозволено дзвонити в дзвони по церквах. А спеціальна комісія займеться справою допомоги понинішнім церквам. Допоможуть навіть набутти нові дзвони тим громадам, яким загарбано дзвони.

"СВОБОДА" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Edited by Editorial Committee.
Rate 4 as 1st Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Is accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
№ "Свободи": ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: ВЕрген 4-1016.
4-0807.
Канади належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

РЕПУБЛІКАНСЬКА НОМІНАЦІЯ

Краєва конференція Републіканської Партії, що збиралася до Клівленду, вже іменувала свого кандидата на уряд президента Злучених Держав. Є ним губернатор стейту Канзас, Алфред Мосмен Ландон.

Звичайно це ім'я нічого не говорить. І то не лише нам, імігрантам, але й родивитим американцям, що з малої дитини мають нагоду слідувати за проявами публічного життя та запізнатися з визначними суспільними діячами. Факт є фактом, що Ландон визначною особою не є. Не відзначився він як провідник у війні, як колись генерал Вашингтон або генерал Тейлор або генерал Грант. Не відзначився він у боротьбі за суспільні реформи, як Данієль Вебстер або Абрагам Лінколн. Як він є з чого відомий, то хіба з того, що відомий з нічого.

І не можна сказати, щоб доля відмовила йому нагоди. Америка переживає тепер часи глибокої господарської й політичної кризи, в якій усякий визначний чоловік може проявити свій талант і характер краще, як у часах між такими кризами. Та не зважаючи на це все, Ландон нічим не зазначився в увазі краю.

Чотири роки тому його імені ніхто й не чував поза його родинним стейтом. У стейті знали його передовсім як пильного, чесного, хитрого, дрібно-го нафтяра. Політично він не відзначався нічим. Маючи 25 літ, пішов зі своїм батьком розбивати републіканську партію та творити з Теодором Рузвельтом прогресивну партію. Як ця партія не вдалась, Ландон вернувся назад до партії і був відтоді твердим републіканцем. У партії великої ролі не грав. Тому його вибір у 1932-гін році губернатором стейту вважали політичною несподіванкою.

Несподіванка мала би бути в тому, що такий невизначний і нічим не визначаючий чоловік дістався на найвищий уряд стейту. По правді несподіванка тут нема, бо це вже давно завважали люди, що студіювали демократичну систему, що при демократії дуже часто невизначні люди вибиваються наверх. Великі політичні мислителі, як наприклад відомий англійський політик Джеймс Брайс, широко про цю справу розписувалися, чому саме демократія так рідко видигає великих людей, чому при демократії взагалі, а в американській спеціально, дрібні люди мають кращі шанси вибитись наверх, як великі. Звичайним поясненням цього факту вважають те, що велика людина своєю великою роботою робить собі багато ворогів. Зате дрібна людина, нічим не визначна, ворогів собі не робить. Тим самим треба собі й пояснити поставлення Ландона кандидатом на президента Злучених Держав. Поставили невизначну людину тому, що вона нічого не робила, ворогів не має й може легше виграти вибори, як визначна.

А. Осендовський.

БОЖЕВІЛЬНИЙ МОНАХ

Ішов я ще з годину і на-решті зайшов на-простору поляну, оперизану густим лісом. На її протилежній краю стояла мала каплиця, збудована з бальжого мідрині. Зі старости вже почорніла, похилила копулу з хрестом на ній.

Пару старин, що надійшли з іншої сторони, увійшли до каплиці. Я увійшов разом з ними. В каплиці панував сумерк і було тісно, бо в маленькій і низькій кімнатці коло п'ятдесят людей.

Я всунувся в найтемніший кут і став розглядатися. При однім малесеньким віконці стояв деревляний стіл з про-стим, гнблованим дошок. На столі стояв місячний хрест, коло нього біблія.

В куті ліворуч висів цілком чорний від старости образ Христа. Перед ним у висячій свічнику дві тоненькі воскові свічки блимали ледви помітними вогниками. Вогнисті я-зички свічок то синіли при-гасаючи, то розпалювалися сильніше в більш жовті вогниці. Тіни і сяєність бігали по образі Спасителя світа в тер-невим вітці, з грізним і суво-рим виразом лица. Під впли-

вом мерехтячого світла ожив-лялися очі Христа, набирали блиску. Уста немаче уклада-лися в болючий усміх, повний муки й жаху.

Хлопці з жахом гляділи на живуче лице Сина Божого. Щораз частіше падали на ко-ліна і хрестячися, били по-клони.

За столом, немаче кований з чорного каменя, стояв не-подвижно білий монах з го-ріючими очима. Напружено глядів у вікно, шепчучи щось тонкими устами. Недалеко сто-ла я помітив незнайому. Кля-чила а очима вліпленими в підлогу і молилася.

Раптом чорний монах ско-рив рухом звернувся до зі-бранних, обіймив їх палкими очима і голосом, що будив жах, сказав:

— Ось то очима душі моєї бачу наближаючого Бога, творця світа і душ наших. Бога чару і всякої розкоші і всякого добра; Бога, суддю за гріхи людські! Моліться і просіть його клячем душі сво-єї вогнем серця ваших, що би зійшов між нас, щоби в живім тілі поклався нам гріш-ним і позволив, щоби ми бу-

ВЕЛИКИЙ ПРОЦЕС ОУН У ЛЬВОВІ

(23 українці й українки на лаві підсудних).

25-го травня почався перед львівським судом присяглих процес проти 23 українців та українок, обвинувачених у приналежності до Організації Українських Націоналістів. На польській лаві підсудних засі-ди: 1) Степан Бандера, літ 27, 2) Роман Шухевич, літ 29, 3) Ярослав Макарушка, літ 28, 4) Олександр Пашкевич, літ 28, 5) Ярослав Спольський, літ 24, 6) Володимир Михайло Янів, літ 28, 7) Ярослав Степ-ко, літ 24, 8) д-р Богдан Гна-тевич, літ 42, 9) Володимир Коцюмбас, літ 35, 10) інж. Богдан Підгайний, літ 32, 11) Іван Малюца, літ 27, 12) Осип Мащак, літ 28, 13) Євген Кач-марський, літ 26, 14) Іван Я-рош, літ 29, 15) Роман Ми-галь, літ 25, 16) Роман Сень-ків, літ 27, 17) Катря Зариць-ка, літ 22, 18) Віра Свенціць-ка, літ 22, 19) Анна Дарія Фе-дак, літ 24, 20) Осип Феник, літ 24, 21) Володимир Івасик, літ 26, 22) Семен Рачун, літ 27, 23) Іван Равлик, літ 27. З підсудних засуджені варшав-ським судом: Бандера та Під-гайний на домертну тюрму, Малюца, Качмарський і Ми-галь на 12 і Зарицька на 4 роки тюрми. Всі перебувають у тюрмі, заарештовані при кінці 1934 або на початку 1935 ро-ку, крім Гнатевича, Коцюмба-са, Свенціцької, Федаківної й Рачуна, які відповідають з вільної стопи.

В судовому будинку й на салі.

Розправа відбувається в будинку польського суду на вул. Баторого. При входових дверях до суду, на сходах, в коридорі сильні стійки поль-ських поліцаїв. На салю пуска-ють фішки за картками всту-пу, які дістали коло 70 осіб, здебільша рідня підсудних. Підсудні сидять у трьох лав-ках, між 8 поліцаїми. Теж до-вола лави підсудних кордон поліції. Підсудні в бадьорому настрої.

Оборона.

Підсудних боронить 11 обо-ронців: проф. д-р Старосоль-ський боронить — Янова, Стецька, Федаківну, Коцюмба-са і Яроша; д-р Шухевич — д-ра Гнатевича, Шухевича й Фени-ка; д-р Паньківський — Мака-рушку й Пашкевича; д-р Па-венький — інж. Підгайного й Зарицьку; д-р Давидяк — Сенькова й Івасика; д-р Шев-

чук — Рачуна; д-р Гриньов-ський — Малюцу; д-р Євип — Качмарського; д-р Яримович — Мигалья; д-р Жизневський — Спольського; д-р Загайке-вич — Мащака й Свенціцьку да д-р Горбовий — Бандеру й Равлика.

Внесок за відложення розправи.

Обор. д-р Горбовий ставить внесок, щоби відложити роз-праву, бо підсудних з варшав-ського процесу привезли щоби-но в останніх днях (Качмар-ського 23 травня) й вони не мали змоги перестудіювати 5,000 сторінок акту обвинува-чення. Внесок д-ра Горбового відкинули.

Демонстрації підсудних.

При справджуванні особи-стих даних підсудних одні з них на запит предсідника за-в'язують, що їх приналежність українська. Коли предсідник питає їх, чи має записати їхню приналежність до совет-ської України, підсудні рішучо протестують. Частина підсу-дних відповідає, що їх прина-лежність засадничо україн-ська, хвилево польська. На за-пит, яке відношення до вій-ськової служби, Бандера заяв-ляє, що є членом УВО. Багато підсудних домагаються відчи-тання акту обвинувачення в українській мові, чого суд відмовляє їм.

Що каже акт обвинувачення.

Низці підсудних крім при-належності до ОУН закида-ється ще: Бандері, що він як провідник Краєвої Екзекутиви ОУН видав наказ убити про-вокатора Якова Бачинського й другого провокатора, якого називає акт обвинувачення, не подає, приказав убити ди-ректора гімназії Івана Бабія, Миколі Лемикові приказав у-бити советського консула у Львові, видав приказ убити відомого комуніста Антона Кру-шельницького, з його приказу висаджено в повітря друкарню й редакцію комуністичної га-зети „Праця" у Львові, крім того Бандера підготував за-мах на комісара в'язничної сторжі, відомого ката україн-ських в'язнів — Кособудзького й на волинського воеводу Ю-зефського. Підгайному заки-дає акт обв., що організував двократний замах на провак-

тора Бачинського й брав уч-асть у підготові замаху на Юзефського. Мигаль разом зі Сеньковом убив провокатора Бачинського, крім того дав револьвер М. Царові, який убив дир. Бабія, брав участь у замаху на сов. консула й у підготові до замаху в льокалі „Праці". Качмарський разом з Ярошом намагався вбити провокатора Бачин-ського, але безуспішно, мав вбити Кособудзького, але за-мах йому не вдался, бо поль-ський комісар був оточений людьми. Ярош обвинувачений у намірі вбити разом з Кач-марським провокатора Бачин-ського. Сеньків убив Бачин-ського й брав участь у підго-тові замаху на сов. консула. Зарицька помагала в убивстві Бачинського, в замаху на „Працю" й переводила роз-відку над Кособудзьким. Ма-люца підготував убивство Кособудзького й Бабія. Ма-щак брав участь у вбивстві Бабія. Рачун дав убивничові Бабія Михайлові Царові фаль-шивий документ. Шухевич дав приказ убити советського кон-сула. Свенціцька переводила розвідку над Кособудзьким. Феник і Івасик переховували вибухові матеріали ОУН.

Провокатора Бачинського вбили 9 травня 1934. Другого провокатора, якого називає поляки не подають, мав убити Мирон Королишин, який скри-вається до нині, але замах йому зразу не вдался, а опі-сля, після арешту Бандери й Підгайного, ця справа упала. Директора Бабія, відомого з своєї співроби з польською поліцією, вбив 25 липня 1934 Михайло Цар, якого шука-ла поліція і якого підозріва-ють теж у вбивстві комуніста Гуменюка в Корчині, нападі на громадську касу в Корчині й убивстві провокатора Царика в Поздмирі. Йому нібито дав фальшивий документ син вій-та, обв. Рачун і він, приїхав-ши до Львова, вбив Бабія. Го-нений поліцією, стріляв собі в голову й помер від цієї рани 17 серпня 1934. Советського консула мали вбити в одному дні з Крушельницьким, але — твердить акт обвинувачення — коли Підгайний, що кермував справою, прочитав у газеті, що вбито не консула, а секре-таря Майлова, не знав, чи за-мах уважати за вдалий і від-кликав приказ убити Кру-шельницького. Замах у дру-карні й редакції „Праці" нале-жав теж до протисовєтської акції ОУН. Його dokonano в той спосіб, що якась молода жінка, прийшовши до редак-

ції замовити пренумерату, ли-шла там пакунок, який вибух і знищив все улаження й сті-ни. Кособудзький мав згинути так, що в кінці мали підложити бомбу під крісло, на якому він сидів. Цей перший замах відкинуто, бо мала бути про-голошена в цьому часі амне-стия, отже всякі атентати були неказані. Опісля мали вбити Кособудзького під Бригідка-ми й на кінних перегонах, але замах не вдался, бо все бу-ло довкола багато людей. За-мах на Юзефського не від-бувся, бо в Луцьку переведено арешти. Федаківну заарешту-вали теж при транспорті вибу-хових матеріалів.

Далі акт обвинувачення го-ворить про плани експропрія-цій, які задумувала перестити КЕ ОУН та про склад Краєвої Екзекутиви. Провідником КЕ був Бандера, Макарушка був розвідочним референтом, Ма-люца організатором, Шухе-вич боевим, Спольський про-пагандивним, Янів політично-ідеологічним. Заступником Макарушки був Пашкович, на-ступником Янова Стецько. Коцюмбас працював у рефе-раті боевому й розвідочному, а д-р Гнатевич займав в ОУН теж поважне становище.

Акт обвинувачення відчиту-вали цілий перший день роз-прави.

З підсудних зізнає перша Дарія Федаківна.

Другого дня починають пер-слухувати кожного з обви-нувачених зокрема. Перша Дарія Федаківна, студ. 3 року філ., заперече приналежність до ОУН. Коли несла течку з невідомим їй змістом, яку, на просьбу неживої вже нині Ма-рії Кос, мала віддати в Акаде-мічній Домі, її заарештували й шойно тоді вона побачила, що в течці були револьвери. Бандери ні Підгайного під-судна не знала. Федаківній ставлять питання на ту обста-вину, що її сестра замужня за полк. Євгеном Коновальцем, а брат dokonував замаху на Пільсудського.

Зізнання д-ра Гнатевича.

Д-р Гнатевич, сотник УГА, був суджений у зв'язку з за-махом Федака, але його о-правдано. Заперече прина-лежність до ОУН. Потверджує знайомство в часі студій за-кордонно з полк. Коноваль-цем і ін. При кінці переслу-хав д-ра Гнатевича ставить один із підсудних таке пита-ння: Яке відношення ОУН до УНДО? Кілька хвилин панує

мовчанка на салі, вкінці пред-сідник каже: То трудно ска-зати...

Підс. Коцюмбас зізнає про методи польського слідства, зізнаючи одночасно, що його в слідстві переслухували без-упинно від четверга до ві-тківка день і ніч. Предсідник каже на те: „Це для нас зов-сім байдуже".

Зізнання Віри Свенціцької.

Віра Свенціцька заперече приналежність до ОУН й усі закиди акту обвинувачення. На запит прокуратора: „Які ваші переконання?", відпо-вдає: „Я націоналістка".

Зізнання Івана Равлика.

Останній зізнає другого дня розправи підс. Равлик, запе-речуючи приналежність до ОУН й закиди акту обвинува-чення. На запит, чи погоджу-ється з цілями ОУН, відпо-вдає, що на салі розправ про свої політичні переконання говорить не буде. Підсудний борониться незвичайно лю-богідно, так, що предсідник ка-же до нього: „Пан досконалі дилектик". Равлик описує теж, як виглядала в тюрмі ізо-ляція, якою покарано його за образу судді. Предсідник пере-риває йому словами: „До ме-не це не належить і прошу про те не говорити".

Зізнання Семена Рачуна.

Перший зізнає третього дня розправи (27 травня) підсу-дний Рачун. Він заперече при-належність до ОУН, пояснюю-чи, що прибив на „доводи осо-бистим" зі зникмою обвинка Бабія — Цара печатку, гадаю-чи, що робить правильний учинок у заступстві свого батька, який є вїтмом.

Янів потверджує приналеж-ність до ОУН.

Предс. до підс. Янова: Вас обвинувачують у приналеж-ності до ОУН? — Підс.: На підставі суб'єктивних даних... Предс.: Прошу не робити дем-онстрацій — чи ви належали до ОУН? Підс.: Так. Предс.: Які функції виконували там? Підс.: Відмовляю зізнань. Предс.: Чи ви були членом Краєвої Екзекутиви? Підс.: Відмовляю зізнань. — Чи ви творили ідеологію організа-ції? — Так — Чи поступован-ня організації відповідали то-му, що ви в ідеології пода-вали? — Так — Чи ви були в організації тим, що репре-зентували напруж безоглядної боротьби? — Не знаю, щоби в організації були напрямки. Ми всі виступали одностайно і ніяких розбіжностей не було.

Д-р Горбовий: Що вас спо-нукало стати членом організа-ції?

Предс.: Відкидаю це пи-тання.

(Далі буде).

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІ.

С., Нью Йорк, Н. Я. — Вір-шувати можна і на такий лад, але й тут треба ясної думки і гарної форми. Надіслане до друку не надається.

УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ПІСНІ, які опрацював і видав М. О. ГАЙВОРОНСЬКИЙ на мішаний хор:

1. Живи, Україно;
  2. Невісточки, пісня з Полісся;
  3. Вербова мот, пісня з Полісся;
  4. Одяк соненко сходяло, пісня з Лемківщини;
  5. Моя мила, пісня з Лемківщини.
- Повищ 5 пісень продаємо за \$1.00.
6. Коляда, Гуцульське Різдво.
  7. Пільс, Гуцульське Різдво.
  8. Кругляк, Гуцульське Різдво.
  9. Щедрик, Гуцульське Різдво.
- Повищ 4 пісень продаємо за \$1.00.

Всі повні пісні можна одержати в кінгазеті „Свободи". Вислаємо тільки по одержанню належності.

"S V O B O D A"

81-83 GRAND ST., P. O. BOX 346 JERSEY CITY, N. J.

(Дальше буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ЧАСИ ЧАРВНИЦТВА ЩЕ НЕ ПРОЙШЛИ.

Перед міський суд у Брукліні, Нью Йорк, поставлено 36-літню жінку Айду Рубін за чарівництво.

Обвинувачка закидає Айду Рубін, що вона чарівниця, а дотого ще й кепська, а може навіть фальшива чарівниця, що вдала чарівницю, а нею не була.

Показується з зізнань обвинувачки, пані Кристини Тортори, робітниця в фабриці цукорків, що вона пішла до „д-ра убиновот“ зі своїм родинним клопотом. „Д-р Рубинов“ взяла від неї 175 доларів та казала йти додому, сидіти в темній кімнаті й нічим не журитися, бо вона „доктор“, у неї все поладить, бо вона знається зі злими силами, що рішають про ці справи. Пані Тортора зробила все, як казала пані докторка, що знається з нечистими силами, але чоловік як не вертався, так не вертався. Вона пішла знову до „д-ра Рубиновот“ і ця знову взяла в неї гроші й заповіла, що вона зробить з нечистими силами, що треба. Кілька разів вона так ходила й платила, але нарешті, як вона дала чарівницю 700 доларів, а чоловік усе таки не вертався, вона пішла на поліцію й розказала все.

Здавалось би може комусь, що це тільки серед „темних таліянів“ бувають такі забобонні люди, що вірять у чари й чарівницю, але всякий знає, що „таліян“ не мають монополію на цей забобон. Трапляється віра в чари й серед наших людей і серед родовитих американців, хоч може не так часто, як серед італійців.

ДОРОГА НАУКА, АЛЕ ЧОГО ВОНА НАВЧИЛА?

Коштувало паню Кристину Тортору цей досвід з „д-ром Рубиновот“ 700 доларів. Цікаво знати, яку науку вона з того досвіду принесла?

Чи думає вона, що в світі нема нечистої сили? Чи може думає вона, що в світі є нечиста сила, але вона не має нічого з її чоловіком? Чи може, що „д-р Рубинов“ не має впливу на нечисту силу, але зате десьінде може бути „доктор“, що має вплив на нечисту силу? Чи може, що чарівниця, які докторами називаються, не мають такої сили, як чарівниця без докторських титулів? Чи може, що чарівництво помагає в Італії, але воно не має сили в Америці?

Як бачимо, з того самого факту можна витягнути й десять наук. Чи виплутається пані Тортора з цих питань, з котрих деякі певно встають у її голові, і чи попадає на відповідь, що спирається на розумних основах?

ЯК УЧИТИСЯ?

Що ця італійка не навчилася зі свого досвіду з „д-ром Рубиновот“, чи варт ця наука 700 доларів?

Це питання цікаве тому, бо якби цій пані Кристині Торторі хтось був сказав колись видати 700 доларів на науку, що би пізнати світ та довідатися, чи є в світі люди з чарівною силою, що мають звязки з нечистою силою та можуть робити через нечисту силу такі речі, як привертати чоловіка назад до жінки, то вона була би такої людини певно показала від носа.

Тепер вона 700 доларів заплатила. Отже що вона з того зискала?

ПОТІХА З ПУСТОГО МІХА.

Поліція взяла чарівницю до суду, а цей визначив для неї розправу та встановив на неї кавіцію в сумі півтрьох тисяч доларів.

З висоти кавіції видно, що суд дивиться на поступок

„докторот“ як на поважну провину. Можливо, що вона буде тяжко покарана.

Це може дати пані Торторі деяку полекшу. Та чи це буде справжня полекша? Чи не воляла би вона дістати назад своїх 700 доларів? Чи не воляла би вона не мати днів журба та пустої надії, що дістане назад свого чоловіка?

ЧАРВНИЦЯ З ДОКТОРСЬКИМ ТИТУЛОМ.

У цьому факті певно кинулося кожному в очі, що чарівниця називала себе докторським титулом. Можна догадуватися, що цей титул грав якусь ролю в події, себто пані Тортора, жертва чарівництва, пішла до ворожки між іншим і тому, бо вона має вчений титул.

Звісно, пані Рубиновий докторський титул не належався, а носила вона його на те, щоб приманити до себе якраз людей, які буть поклонні перед титулами. Відомо, це явище звісно не тільки серед італійців. Іван Франко говорить у своїй „Молодій Україні“ про галицьке москвофільство 1870-тих років, що в ньому доживали свого віку ідеї абсолютизму з бюрократичного „чинопочитання“.

У таких людей людина з титулом більше варта, як людина без титулу. Людина з лікарським титулом знає навіть такі речі, як жінкам чоловіків привертати. Людина з адвокатським титулом знає про справи, що до адвокатури не належать. У них людина з урядом уважається за людину вищої вартости, як людина без уряду. Людина з владою варт більше, як людина без влади. Чим більша влада людини, тим більша їй належить пошана. Тому цар з абсолютною (нічим необмеженою) владою має в таких людей найбільше пошани. Тому Сталін, Пілсудський, Гітлер і Мусоліні мають більше пошани в таких людей, як американський президент, котрого можна „скинути“ по 4 роках. Як колись монархізм і галицьке москвофільство, так нині комунізм і фашизм годяться якраз у тому почитанню абсолютної влади.

Здавалось би, що почитання влади масами людей не має значіння для людей. Та, як видно з історії галицького москвофільства, люди зі школи Івана Франка потратили величезну масу праці й часу, заки потрапили хоч у часті підкопати це „чинопочитання“. Зрештою, якби не було почитання абсолютної влади, то багато людей, що нині жадні такої влади, не ждали би її.

ВОРОЖКИ И ДОКТОРИ.

Навіть люди, що вже позбулися „чинопочитання“, часто проявляють цікаві звички, що вказують на те, що вони ще не позбулися свого нахилу безслідно.

Було в нас колись, що в лікарів не вірили, а в ворожки. З часом люди переконалися, що з недугами треба йти до лікаря, а не до ворожки. Та є нині ще люди, що не вірять уже у ворожки, але як приходять до лікаря, то ждуть від нього більше, як від лікаря можна бачити. Наприклад, як лікар їх питається, що їх болить, то вони відповідають: „Як ви лікар, то вгадайте, що мене болить!“

Відомо, лікар має засоби, що би переконалися, що пацієнт болять, але як він самий почне розслідувати, то це забере багато часу й труду. Пацієнт, що каже лікареві, що його болить, скорочує працю собі й лікареві. Пацієнт, що жде від лікаря, щоб він „угадав“, що його болить, людина, щоб лікар з ним возився більше, як треба; він хоче часто, щоб його трактував як дитину, бо дитина не мо-

ДО ХВАЛЬНИХ УРЯДІВ УКРАЇНСЬКИХ ТОВАРИСТВ І ПАРОХІЙ ТА ПОДИНОКИХ УКРАЇНЦІВ - ПАТРІОТІВ В АМЕРИЦІ

ВЕЛЬМИШАНОВНІ ГРОМАДЯНЕ:

Оцим маємо честь просити Вас узяти ласкаву участь в 6-тому ЗІЗДІ ОДВУ,

як делегати-гості.

Зїзд відбудеться

В ДНІ 28-ГО ЧЕРВНЯ Ц. Р. В КЛІВЛЕНД, ОГАЙО
В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ ПРИ РОЗІ 14-ТОЇ ВУЛ. Й ФЕЙРФІЛД АВЕ. ВЕСТ
UKRAINIAN NATIONAL HOME,
2253 W. 14th Street and corner Fairfield Avenue, Cleveland, O.

Кожний делегат національного товариства повинен виказатися повноважним від Управи свого товариства.

Від самого початку існування Організації Державного Відродження України (О.Д.В.У.) що року відбуваються річні Зїзди делегатів її Відділів з цілої Америки. Шо року з приводу таких Зїздів йшли від нас заклики до Українського Громадянства, так одиниць, як і цілих товариств, до зложення жертви-дару на цілі революційної боротьби за визволення України, яку в краю веде ОРГАНІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ.

Тому і цього року, з приводу 6-го ЗІЗДУ ОДВУ, який відбуватиметься в Клівленд, Огайо, в дні 28-го червня, шлемо до вас цей короткий запис і знова просимо вас: зложити з приводу 6-го Зїзду ОДВУ, чи то від себе особисто, чи від вашого Хвального Товариства ЖЕРТВУ-ДАР на революційну визвольну акцію ОУН! — Коли ви зложите таку жертву, тоді 6-тий Зїзд ОДВУ не буде лише формальністю самого членства організації ОДВУ, але рівночасно маніфестацією солідарности цілої нашої еміграції з революційною діяльністю ОУН, маніфестацією нашого негасяючого запалу та охоти до праці над перевихованням нашого Народу на засадах Українського Націоналізму; це буде нашою апробацією діяльності та політики ОУН і її праці над виплеканням армії революціонерів-провідників, які поведуть Український Нарід в остаточний визвольний бій.

БУДУЙТЕ ПІДПОЛЬНУ РЕВОЛЮЦІЙНУ УКРАЇНСЬКУ АРМІЮ, КОЛИ БАЖАЄТЕ ЩЕ ВЛАСНИМИ ОЧИМА БАЧИТИ СВОЮ ВІЛЬНУ, СОБОРНУ УКРАЇНСЬКУ ДЕРЖАВУ!

Жертви на визвольну боротьбу з нагоди Зїзду, зголошення до участі в 6-му Зїзді й привіти до дня 25-го червня ц. р. просимо слати на адресу: **Central Executive Committee of O.D.W.U., P. O. Box 13, Sta. D, New York, N. Y.** По 25-тім червні всі пожертви, привіти й переписку висилати на адресу: **Central Executive Committee of O. D. W. U., c/o Mr. John Popovich, 2338 W. 11th Street, Cleveland, Ohio.**

Щиро дякуємо вам задалегідь за пожертви на визвольну боротьбу та остаємо з Націоналістичним Привітом:

СЛАВА УКРАЇНІ!

ЗА ЦЕНТРАЛЬНУ УПРАВУ ОДВУ:

Г. GERMAN, голова,

В. РІЗНИК, рек. секр.

же розповісти, що її болить. Такий пацієнт часто каже, що він до ворожки не ходить, але він властиво трактує лікаря як ворожку, бо це про ворожки кажуть: „Вона знаменита ворожка: я їй нічого не казав, що мені бракує, що мені долягає, а вона мені все сама виказала!“

ДОКТОРИ СВОІ И ЧУЖІ.

У події з панєю Тортора й „д-ром Рубиновот“ замітно й те, що Тортора не шукала собі італійської ворожки, але не-італійки (з імені можна догадуватися, що ця ворожка то або москвофілька або жидівка з Росії).

Це теж замітний факт, бо, як знає всякий, що стежить за життям, подібне роблять і інші люди. Наші люди, наприклад, часто ходять до лікарів чужої нації, хоч вони не вміють добре зговоритися з чужим лікарем, і мають під руками своїх лікарів і лікарку.

Виходить, що вони ходять до чужих з певних глибших причин. Як це причини? Коли спитатися, чому вони пішли до чужого, вони кажуть, що про свого не знають, чи він добрий лікар. А про чужого знали, що він добрий? Не знали, але їм люди казали, що він добрий. А чи про своїх люди не кажуть, що вони теж добрі лікарі?

Виходить тоді ясно, що основною явища є недовіра до своїх людей. Виходить, що коли українець дістане лікарський докторат, то він не такий добрий лікар, як чужий. Є це очевидна неправда, бо в кожній місці на Україні є українські лікарі, відомі як знамениті лікарі серед чужих і своїх, і є таких лікарів розмірно так багато, що можна навіть сказати без перебільшення, що українські лікарі частіше бувають кращі чужих.

А всетаки стара віра, що свої лікарі не такі добрі, як

чужі, серед наших людей дає покутує.

ЗВІДКИ ЦЕ НЕДОВІР'Я?

У нас цього явища ще не просліддили, і тому не можна на це питання відповісти на основі розсліду наших людей. Зате розслідили його вже в деяких інших народів, серед котрих це явище теж проявлялося, і висліді цих розслідувань можуть нам піддати думку, що можливо й у нас це явище має ту саму причину.

Відоме це саме явище, наприклад, в американських муринів. Серед них теж бувають добрі лікарі. Однак, як самі мурини загально завважили, мурини не ходять до муринів-лікарів, але до білих. До своїх лікарів ідуть вони аж тоді, як мурин-лікар добьється загального признання серед білих людей.

Люди, що розслідували причини цього явища серед муринів, прийшли до висновку, що недовіра до своїх людей є впливовим недавнього рабства. У рабстві білі вбили муринів у голову, щоб в усяких справах не покладалися на свою думку, але на думку білого. Хоча від рабства муринів вже минули два покоління часу, мурини все ще покладаються в своїм осуді навіть власних людей не на себе, але на білих людей.

Це підсуває теж і нам думку: чи не походить недовіра наших людей до своїх лікарів з кріпацтва? Чи не тому ми не маємо довіри до своїх людей, що в нас ще доживає свого часу похвату, що свій чоловік має й може бути тільки робітником і селянином, а вчені професії належать до інших народів?

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

РОЗМОВА З БАСКОМ.

В Мексикі маю знайомства з катальонцями і басками, які, подібно як ми, хотіли би висвободитися з еспанського ярма і стати самостійними. Але, також подібно як ми, вони ще не є всі єдині біля одної цілі і є серед них різні погляди та різні напрямки.

Раз познайомився я з одним баском, різником з професії. Коли він почув, що я українець, запитався:

„Ви, українці, маєте делегата в Лізі Націй?“

„Ні, — відповідаю, ми ще не маємо самостійности. Зате маємо делегата в Союзі Національних Меншин.“

„О, це що інше. Не має великого значіння.“

І так ми познайомилися. Відтоді часто відвідую його в різниці. Показував мені кілька статей про українців, помішених у їх щоденні часописі „Евскади“, що виходить наповнину по еспанськи, а наповнину по баськи, у місті Бельбао.

Кілька разів приходили до нього інші баски, з іншими поглядами. Вони просто провоювали мого знайома, кажучи, що хоч вони роджені у землі басків, але почуються еспанцями. Доказували, що баски не можуть бути самостійними, що їх мало, всього один мільон і то половина з цього в Іспанії, а друга половина у Франції, і що вони, коли би навіть дістали самостійність, то помيرانуть з голоду.

Я втрутився до розмови і вказав на Литву, Латвію, Албанію, які є теж маленькими державами, деякі з них мають навіть менше як мільон, та проте живуть собі добре у власній державі, працюють і платять спільні податки не на чужі справи, тільки на те, щоб розбудувати своє національне життя. Притім вичислив я кільканацять інших європейських народів, що борються за самостійність; згадав очевидно також і про наш нарід. Протівники самостійности басків на те все мовчали.

Кілька днів пізніше мій різник баск сказав: „Ти дав моїм землякам добру лекцію. А я відплтався тобі вже і то тою самою монетою: вчора був тут один твій земляк і заявив, що він родом з України, та проте він говорив, що є „русський“. А я на те відповів, що українці це окремий нарід, і що вони вже недалеко, щоб здобути свою повну самостійність. У советах, під Румунією, Польщею і Чехословаччиною вони скріпляють свої позиції і зближуються до свого національного ідеалу.“

„Твій земляк“ — закінчив вдоволено мій приятель, — слухав те все і мовчав, немов вода в рота набрав.“

І. Рай - Лан, Мексико.

НА ПАМ'ЯТНИК МАРКІЯНОВИ ШАШКЕВИЧЕВІ.

На будову пам'ятника Маркіянові Шашкевичеві в Стенфорд, Конн., зложили в травні: о. Павло Процько (поновно) \$25, о. Василь Гривнак (поновно) \$25, о. Юсиф Чаплинський \$20, Сестрицтво Непороч. Зач. Преч. Діви в Амстердам, Н. Я., \$15, Антін Пашук, Філядельфія, Па., \$10, Андрій Гардиш, Мавит Кармел, Па., \$5. — Разом \$100. — В попереднім звіті оголошено \$753. — Разом зібрано \$853.

В квітневій звіті подана була сума частинних жертв на \$63. — На цю суму зложилися жертви: о. Антона Лотовича \$25, о. Володимира Лотовича \$25, о. Андрія Рудакевича \$5, о. Михайла Олексева \$5, о. Михайла Колтуцького \$2, о. Володимира Титара \$1.

Розкоши дотепер не було. Всі гроші зложені в банку на щадничім конті під назвою „Шашкевич Мономент Фонд“. На випадок смерті підписаного, котрий в банку є зазначений як „колектор“, гроші перебере до дальшого завідування Впр. о. канцлер Олександр Пик.

Підписаний вижджає на кількамісячну відпустку до Європи, тому просить до часу поновного оголошення в часописах слати всі писма в справі пам'ятника і всі жертви на цю ціль на адресу Впр. о. Олександра Пика, 815 Н. Френклін Стріт, Філядельфія, Па.

За Комітет: о. Лев Чапельський.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

ПІТСБУРГ, ПА.

Для Музею.

Гром. Василь Шабатура зложив \$10 на покриття коштів висилки бюста Т. Шевченка для Музею ім. Т. Шевченка у Львові.

НЮ ЙОРК, Н. Я.

На Рідну Школу.

Тов. „Жіноча Поміч“ вислало на Рідну Школу в старім краю \$16.

НЮ ЙОРК, Н. Я.

З весілля на політичних в'язнів.

На весільній забаві у панства Данилюків, що видавали своєю доньку Євгенію заміж за молодого українця М. Геріса, яка то забаву відбулася при 214-216 Е. 2-гій вул. в Нью Йорку, гості не забули і за рідний край. За ініціативою пані Анастасії Душникової й пані Марії Білецької, які теж зняли збіркою, присутні зложили на політичних в'язнів суму \$14, яку переслано на цю ціль через Центральну Управу ОДВУ.

Присутній.

УВАГА!

НЮ ЙОРК І ОКОЛИЦЯ!

УВАГА!

ВСІ ІДЬМО НА

ПРОГУЛЬКУ (BOAT OUTING)

НА РІЦІ ГУДСОН ДО CROTON POINT PARK, N. Y.

НА ПАРОПЛАВИ MAUFATR — В ГОДИНІ 9-ТІЙ РАНО

яку влаштує

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕМОКРАТИЧНИЙ КЛУБ І ЖІНОЧИЙ ВІДДІЛ В НЮ ЙОРКУ

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 28-ГО ЧЕРВНЯ (JUNE) 1936 РОКУ

ПРОГРАМА ПРОГУЛЬКИ: музика, танці, спортивні забави та вода до плавання, як і буфет у власному заряді.

Ціна білета в обі сторони \$1.25, хто купить наперед, а в день прогульки (при бовті) \$1.50. Білети для дітей 75 центів.

Вп. Громадяни! Коли ви хочете забавитися на свіжому воздуху в гарнім великим парку між деревами над водою — не пропустіть цієї прогульки, де певно проведете весело час в гуртку своїх приятелів. Першорядна музика під проводом JOHN SEMAN and his BLUE FALCON ORCHESTRA.

Прогулька відбудеться без огляду на погоду. Пароплав відійде ТОЧНО в годині 9-тій раню з БЕТЕРІ ПАРКУ, КОЛО САВТ ФЕРІ, PIER A. Білети можна набути кожного вечора в локалі Клубу під ч. 59 St. Mark's Place (E. 8th St.), New York City. Tel. Algonquin 4-7395.

З МУЗИКИ

КОНЦЕРТ УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕРКОВНОЇ МУЗИКИ.

Треба ствердити, що концерт української церковної музики у виконанні Злучених Українських Хорів Нью-Йорської Округи під управою професора Олександра Кошиця, що відбувся в "Карнегі Гол" у Нью-Йорку дня 31-го травня 1936 р., це незвичайна подія. Це така важна подія, що вона перестала бути локальною справою "Нью-Йорської Округи" й американської еміграції і стала окремою сторінкою історії нашої культури, то є однієї її частини: історії української музики.

Це перший раз в історії української нації знайшлася людина, один з найбільших диригентів світа і найбільший по українству український композитор, що, не жадуючи свого підпалого здоров'я, та не зважаючи на свою "артистичну гордість", взявся диригувати непрофесійними хорами, щоб виставити на сцені найбільше поганьблену та спрофановану частину нашої музики, то є ніким не цінену і здавалось би нікому непотрібну церковну музику. Як доказ, що ми так привикли глядіти на цей відділ нашої музики, на ту музику, яка мільонами мільонів людей десятків сотень літ помагала "розмовляти з Богом", послужить цей безнадійний холод деякої з наших достойників (тих самих, що постійно бойкотують і нашу світську музику). Вони то казали, що концерт нашої церковної музики звалися левісти "світські (цивільні) люди". Я певний, що після концерту ці достойники схочуть стати покровителями навіть нашої світської музики, так, як покровителем нашого мистецтва є цей Великий Українець, в якого честь цей концерт відбувся.

Хто читає наші часописи, особливо "Свободу", цей завжди помічений в переказі на англійську мову) відчинили очі на це невідоме музичне поле та змогли зрозуміти духом і відчуті цілком незнані красоти.

Але чи ми знаємо, що на-віль, та сама стаття проф. Кошиця це лиця одна з трьох праць, які колинебудь написав українець про українську церковну музику?

Перша праця, це твір Хведора Стешка "Джерела до історії початкової доби церковного співу на Україні", а друга "До джерел церковного співу" д-ра Павла Маценка. Цей останній пише: "Кожному, кому забачулосяб позайомитись із старим українським церковно-співним мистецтвом, довго довелось би розпитувати, де можна знайти джерела та літературу до них".

І взявши це все під увагу, моя "критика" виступу Злучених Хорів звучить досить банально. Бож це стара повість, як чудесно проф. Кошиць диригує і який вплив він має на своїх співаків, чи як по книжковому він поводить на сцені! Скільки праці вложив він у цей концерт, а з ним і його співдиригенти, а особливо добродій Касків. А як такий величезний хор був зіспіваний! Хай вистарчить, коли скажу, що все було неможливо гарне й естетичне, що було нас на сцені багато таких, що сиділи немов загінпнотизовані і слухали цей чудесної музики, що, здавалось, спливала з якихсь небудесних вершин.

Хіба найкраще схарактеризують цей концерт слова професора Жигмонта Стойовського, одного з найбільших живучих польських композиторів, та одного з найбільших п'яністів Америки, що просив мене передати проф. Кошицеві та тим, що влаштували концерт, що він мало пережив у своїм житті таких приємних хвиль, як підчас цього концерту з такою цікавою та захоплюючою програмою.

Програма концерту була всесторонньо заступлена зразками різних періодів історії нашої музики. 1) Коляда (в опрацюванні О. Кошиця), як зразок нашої доісторичної музики. 2) Один спів ("Прейде сінь законная"), оснований на знаменному напіві, устійненому в XII столітті при Печерській Лаврі (в опрацюванні О. Кошиця). 3) Опрацювання традиційних напівів (галузей "знаменного" співу): а) Печерської Лаври (Кошиць), б) Київського (Бортнянський) і в) Закарпатського (Кошиць). 4) Два канти: перший "Зібралися невірні" (опрацювання К. Стеценка), а другий "Пречистая Діво Мати" (о-

працювання Лисенка і Кошиця). 5) Оригінальні церковні твори: Більший твір А. Веделя (1767-1806) "Покаянія дери отверзи ми" і А. Кошиця "Достойно ест' яко воістину".

З програми два цілком собі протині твори звернули на себе особливу увагу. Перший твір це "Прейде сінь законная" (опрацювання знаменного співу А. Кошиця), твір, якого стиль найближче лежить українському серцю і я певний, що собою уявляє музичні симпатії проф. Кошиця. Другий твір це "Покаянія дери отверзи ми" А. Веделя. Цей твір, що викликає подив і захоплення своєю структурою, драматичним розмахом та акцією. Твір великого нашого композитора, якого технічні засоби позичені з неукраїнського Заходу, де він набував музичного знання.

І ці два контрасти, себто наша народно-музична стихія і впливи високо розвиненої музики західної Європи, становлять дві причини, чому наша національна музика в модерному зміслі так пізно почала розвиватися. Ми набирили з заходу Європи таке музичне знання, якого в повноті не можна було пристосувати до наших музичних традицій (особливо кольоритної народної пісні). Наш інтелегентний загал став ненавидіти плаксиву інтерпретацію нашої народної пісні, таку інтерпретацію (гармонізацію), якої наш нарід не знає. А проте наш "гармонізатор" дальше вперто стояв на своїм. "Музика може бути лише весела або сумна", так вчили його "німці". На наше щастя і цей музичний захід став шукати нового способу музичного вислову, та став шукати чарів у наївній народній музиці (екзотика), а своє тоньальне почуття став збагачувати звукозядами іншого вигляду і характеру (деякі з них були відомі під назвою церковних ладів). Хоч правда, що дехто в своїому шуканні попадав у крайності. Тепер наша національна музика під впливом "шукань" Заходу мала нагоду стати на ноги, а проф. Кошиць є тут один з найважливіх піонерів. Старі наші музичні традиції, кольоритна народна музика, в більшості построена на ладах (як доказав П. Сокальський, М. Лисенко, а тепер О. Кошиць) і це здорове знання, яке можна взяти з Заходу, дадуть напевно нову о-

ригінальну українську інструментальну музику.

І раз цей концерт лекція історії нашої вокальної музики, то я думаю, що піднесу значіння концерту деяким виясненням відношення нашої музики до Заходу.

Вокальна музика на Заході дійшла до найвищого розвитку в століттях XV та XVI. Ця контрапунктична музика, построена на церковних "ладах", витала таких геніїв поліфоністів, як Палестрина, Віторіо, Орландо ді Ляско й ін. Апостолом цієї школи, яка до нашої музики була багато ближча ніж музика XVIII та XIX століття, був Ділецький і інші, що поставили нашу церковну музику на високий ступінь.

На наше нещастя майже в часі найвищого розвитку вокальної музики на Заході почала помалу, також початково в Італії, з уліпшенням струнних інструментів розвиватися інструментальна музика й опера. І та музика, з практичних цілей, мусіла упрощувати всі досягнення і теорію великих контрапунктистів. Колишні церковні лади (їх було вистинво шість) упрощено до двох скаль, то є мажору (дур) і мінору (моль), а замість контрапунктичного принципу, втворено нову теорію "гармонії". Це упрощення зводилося до живання кількох акордів. Легко стало тепер творити музику! До солодкої мелодії дороблено бас і п'яніст мусів з басової партії акомпаніювати і грати на бідному "чембальо" гармонічний підклад так, як миг і знав. Ці грубі початки "нової" музики

видали на заході Баха, Генделя, Глюка і багато інших, а нам цей період музики дав Веделя, Березовського, Бортнянського й інших. Ця музика на заході розвивалась і знайшла своїх наступників в особах великих композиторів, як Гайдна, Моцарта, Бетовена, Шуберта, Шумана, Бердіоца, Ліста (Його Мазепа — сифонічна поема — не має українського кольориту, хоч як він у кінцевому марші старався), Вагнера і т. д. і т. д. А ми впері з політичним зашляпом перестали видавати великих композиторів. Причина була та, що наші музиканти, наслідуючи Захід, засвоїли собі дурову та мольову скаль, і для них українська народна творчість із сильним нахилом до поліфонії, а збудована на інших скалях ("ладах"), стала мало зрозуміла. І в багатьох випадках вони не знали, що з народною піснею почати. На доказ вистарчить поглянути в збірники наших народних пісень (перед Лисенком), щоб пізнати, як там наші пісні позбавлені всякого кольориту і навіть не нагадують тих самих пісень, що співає нарід по селах. Аж Лисенко пізнав і відчув, що для нашої національної музики треба держатися рідного музичного ґрунту і в ній знайти спосіб свого національного музичного вислову.

Новіші часи дали нам композиторів національної школи, а проф. Кошиць чи не найбільший українець по своїй музиці, а його творчість є вершок нашого вокального опрацювання народної пісні. І він найбільше зробив для

сполуяризування нашої народної пісні, в мистецьких опрацюваннях, випускаючи ту пісню друковану (тепер виділо в Америці в англійському перекладі понад 30 українських пісень його опрацювання) виконуючи її майже по цілому цивілізованому світі. Я думаю, що теперішня праця проф. Кошиця над "Злученими Хорами" ще більше почесна.

Хай проф. Кошиць вибачить, але в пісні "Пречистая Діво Мати" ми привикли до більшого тепла, ніж нам дає його Лисенкова обробка. Нове, владне опрацювання проф. Кошиця напевно ближче підійшло до характеру цієї пісні. Ми також привикли до трохи іншої мелодії, а мелодія, що є в "Богогласнику", який я маю під руками, це найкраща з 250 мелодій, які є там поміщені. Пригадується мені звязана з цією піснею пригода молодого уніятського учня василія в Умані, якому в 1768 році при облозі Умані гайдамаками, вдалося втекти на село, де його батьки були "добрими" дідами. Його, заведеного в симпатії до селян, вкинено в яму, яка вже була "напакована" українськими уніятами та жидками. Вранці, як приїхали запорожці на "суд", витягнули за чуби арештантів з ями та їх без розбору розстрілювано. Витягнений хлопчик, бачучи трупи розстріляних, у тривозі, не знаючи, що робити, став співати "Пречистая Діво Мати". Його гарний голос і напевно щире відчуття пісні так поділяла на отамана, що не лиш хлопчиків, але і решті арештантів даровано життя. Це оповідання вже під старість цілком спольшеного "землячка" найкраще характеризує моральну силу нашої духовної спадщини, яка серед гамору модерної цивілізації почала бліднути і яку у своїй величчї нам вивів наш Великий Артист.

Ми, українці емігранти, вдячні нашому дорогому Вчителю за його працю над нашими молодими співаками, для яких цей концерт все буде незабутньою памятною. Ми бажемо йому якнайскорше прийти до сил і видужати і жити ще довго, радіючи з плодів свого корисного життя для своєї нації.

Роман Придаткевич.

МАРІЯ
повість
УЛАСА САМЧУКА
ціна 50 центів.
Замовлення слати на адресу:
"СВОБОДА"
81-83 GRAND ST., P. O. BOX 346
JERSEY CITY, N. J.

EAGLE REGALIA CO.
Виробляє:
ПРАПОРИ, ЦЕРКОВНІ ХОРУГВИ, ЛЕНТИ,
ВІДЗНАКИ, СТЯЖКОВІ ВІДЗНАКИ, БРАТ-
СЬКІ ПЕРСТЕНІ І ПЕЧАТКИ.
Коли ваше братство, товариство чи сестрицтво хоче бути
здорове, хай пішли вам замовлення на пробу.
Каталоги, інформації і пробні зразки вшлемо Вам за ваше
жадання БЕЗПЛАТНО.
298 BROADWAY, NEW YORK, N. Y.

БЛИЗНЯТА ТАРЗАНА.

Коли Док напружував усі свої хитрощі, щоб якось порозумітися з ватажком дикунів, йому впала одна гадка до голови, що всеж таки він знає про щось в Африці, про що повинні би також дикуни знати. Він мав на увазі Тарзана. Коли про нього знали всі в Лондоні, далеко від африканських нетрів, то чомуб місцеві дикуни не мали про це знати?

Вказуючи рукою на себе і Діка, а другою на нетрі, він протяжно сказав: "Я і Дік, а там нетрі і Тарзан". Його рухи досить виразно сказали, що вони мають щось спільного з Тарзаном і його воїни не бояться, тільки хотілиб якось до нього дістатися.

Док числив, що те назвище вокалице подив на обличчі ватажка, а вслід за тим пошану до них самих. Тимчасом його лице, після короткого жажливого здивування, викрутилось у страшну, жорстоку ненависть. Він немовби побачив перед собою щось страшне, щось, що він хотів би безпощадно знищити.

Його лікар-чарівник, що стояв побіч нього, також зрозумів цілу ситуацію. Він нахилився до вуха ватажка і почав йому шептати: "Ці хлопці певно походять з родини Тарзана. Чи не пригадуєш великий ватажку, що коли Тарзан зневажав нас перед нашими людьми, я прокляв його wraz з його ріднею? Тепер надходить пора для пімсти".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ
ПОШУКУЮ свого батька ІВАНА ПАРАЩУКА, до села Виноград, пов. Томаш. Він виїхав з старого краю до Канади 1913 р., а тепер перебуває в Америці. Прошу, хто його знає, або він сам, хай напише на пошту адресу:
ЯВЛОКІЯ ПАРАЩУК,
261 Niagara St., Toronto, Ont. Canada.

НА ПРОДАЖ ГРОСЕРІ-ДЕЛКАТЕСЕН,
з причини, що нема кому мені помагати в бізнесі продам делекто. Бізнес добре вироблений. Голоситися на:
CANDY STORE,
609 E. 11th Street, New York City.

НА ПРОДАЖ 84-АКРОВА
Ф. А. Р. М.
в добрій околиці. Земля добра, Гарні будинки й багато худоби. Можна купити дешево. Голоситися на адресу:
TONY TARAS,
R. D. 2, Canajoharie, N. Y.

НА ПРОДАЖ 4 ДОМИ.
штор, grosерийний товар і знаряддя. Теперішній дохід з ренти \$160 місячно. Продам за \$9,500. Оригінальна ціна \$28,000. Голоситися на адресу:
M. BRANDT,
824 N. Front Street, Alentown, Pa.
Phone: 2-3934.

ВЗОРИ
книжки, нитки до швейних машин, D. M. C. стемповані річі. П'яність по каталогу до
UKRAINIAN BAZAAR,
97 Avenue A, New York, N. Y.

ЖЕРТВИ ШЛУНКОВОГО БОЛІ-
КА, спричинених газом болів, нестерпними — пошто терпіть? На скору пільгу дістаньте безплатний зразок UDLGA, лікарську рецепту у аптеках ГОЛДІА.

Д-Р ЮРІЯ АНДРЕЙКО
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР,
ХІРУРГ І АКУШЕР
321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenue,
NEW YORK, N. Y.
Tel. GRAMERCY 5-2416.
Урядові години: рано від 10 до 12, вечір від 6 до 8, а в неділю рано від 10 до 12.

БОЛІ НІГ
Рани на ногах, опухлі ноги, набряклі жили, болячі ноги, флегма (запалення жиля), напухлі або болячі коліна чи висточки і ревматичні ноги успішно лікуємо новими європейськими методами без операції.
Офісові години: щоденно від 2 до 6, в понеділки і четверги від 2 до 8.
ГОВОРИМО ПО УКРАЇНСЬКІЙ
L. A. ВЕНЛА
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СПЕЦІАЛІСТ
28 W. 89 St., New York City.

КОСИ
Маємо австрійські серпи і коси з найліпшої серебристої сталі, коса довга 32 цалі, важить поверх фунта, за одним поклепанням косить пару діляк. Коса везука ціна \$2.25, коса шесторока \$2.50 з пересилкою. Серпень до коси подвійний 50 ц. Бабка 75 ц. Молоток 60 ц. Брусок 25 ц. Серп з зубами \$1.00.
Замовлення враз з грішми пошлате на адресу:
UKRAINIAN BAZAR
97 AVENUE A, NEAR 6th STREET,
NEW YORK, N. Y.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
ЗАНІМАЄТЬСЯ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 E. 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel. Orchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE
(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.
Tel. Ludlow 4-2568.

В суді.
— Пане Розенкранц, ви є обвинувачені, що поломали ровер, який ви позичили у Шварца!
— Пане сендзьо! Першусього стверджую, що я жадного роверу не позичив. Друге: коли я позичав, то ровер уже був поломаний, а третє, коли я віддав Шварцові ровер назад, то він був цілий. І ті три факти можу ствердити присягою.